

NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA/NÁBOŽENSTVO PRAVOSLÁVNA CIRKEV

ÚVOD

Vzdelávací štandard náboženskej výchovy – pravoslávne vierovyznanie nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah daného predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné učebné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších učebných cieľov, učebných úloh a otázok.

K vymedzeným výkonom je priradený učebný obsah, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu predmetu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v školskom vzdelávacom programe.

Vzdelávací štandard náboženskej výchovy má svoje špecifiká. Jedno z nich spočíva v spoznávaní a rozvíjaní dobrých medziľudských vzťahov, reflexii v otázkach Boha, v oboznamovaní sa s posolstvom, na ktorom sa zakladá viera a v motivácii k osobnému náboženskému životu v Cirkvi a zodpovednému konaniu v spoločnosti.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet náboženská výchova – pravoslávne vierovyznanie je povinne voliteľný predmet v štátnych školách. Jej hlavnou funkciou je formovať v mladom človeku myslenie, svedomie, vyznanie a vieru, ktorá je prejavom náboženského cítenia a integrálnou súčasťou identity človeka. Otvára cestu k poznaniu biblického posolstva a taktiež učenia, tradície, historického a bohoslužobného života Cirkvi. Ovplyvňuje hodnotovú orientáciu žiakov, ktorá im pomáha byť prospešnými rodine, spoločnosti a Cirkvi. Je výchovou k zodpovednosti za vlastné konanie, učí žiakov kriticky myslieť, byť nemanipulovateľnými, chápať vlastné konanie i konanie druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií. Pomáha rozlišovať, aké konanie je dobrom pre jednotlivca a spoločnosť a čo už pôsobí deštruktívne.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- získajú povedomie jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka, ktoré garantuje to, že sme stvorení na Boží obraz,
- sa naučia prijímať vlastnú osobnosť a osobnosť druhých ľudí,
- získajú vhodné komunikačné zručnosti na vyjadrenie svojich myšlienok, citov, názorov a postojov,
- sa naučia rešpektovať názory a cítenie druhých ľudí,
- nadobudnú spôsobilosť vyznať svoju vieru slovom i príkladom,
- získajú spôsobilosť rozlišovať dobro od zla,
- získajú prehľad o vieroučných a morálnych pravdách,
- získajú spôsobilosť rozlíšiť význam bohoslužieb, svätej tajiny Eucharistie a ostatných tajín,
- získavajú potrebné informácie a vedomosti o kresťanstve, pravosláví, o viere v Trojjediného Boha,
- sa naučia hlbšie poznávať Sväté Písmo a Božie pravdy, a tak upevňujú svoj vzťah k Bohu, pravoslávnej viere, Cirkvi a spoločnosti,
- nadobudnú spôsobilosť, ako hľadať svoju základnú životnú orientáciu, vystihnúť podstatu bytia, správne formulovať otázky týkajúce sa hodnôt, postojov a konania,
- sa naučia rešpektovať základné princípy demokracie, ľudské práva, iné náboženstvá, národy, národnosti, rasy a etnické skupiny,
- získajú informácie pre konfrontáciu s vedeckými a náboženskými /kresťanskými/ pohľadmi na svet a kriticky ich hodnotia,
- nadobudnú spôsobilosť kritického myslenia hodnotením pozitívnych a negatívnych javov v spoločnosti a Cirkvi,
- nadobudnú spôsobilosť aktivizovať dary Svätého Ducha pre cnostný život v každodennom zápase proti hriechu a zlému konaniu.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PRE 1. – 4. ROČNÍK

Bohoslužby v Pravoslávnej cirkvi

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zdôvodniť pravidelnosť modlitby pre duchovný život, ✓ zúčastniť sa na liturgickom živote, ✓ objasniť, čo znamená život s Christom, ✓ vyjadriť, že Božia láska nás sprevádza po celý život. 	<p>modlitba, bohoslužby</p> <p>chrám</p> <p>svätá liturgia a ostatné bohoslužby</p> <p>ikony svätých, bohoslužobné zborníky</p> <p>liturgické piesne, mariánske piesne</p> <p>chrámové a iné cirkevné slávnosti</p>

Liturgický rok, Hospodské a Bohorodičné sviatky

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť postavenie Bohorodičky v živote kresťana, ✓ vysvetliť, prečo je svätý Kríž symbolom nekonečnej lásky Boha k človekovi, ✓ oceniť poslanie matky a jej radosť pri očakávaní dieťaťa, ✓ vyjadriť dôvody, prečo je Pascha sviatkom sviatkov, ✓ zdôvodniť dôležitosť Svätého Ducha a Jeho darov pre život apoštolov i celej Cirkvi, ✓ reprodukovať Symbol viery. 	<p>Zvestovanie</p> <p>Presvätá Bohorodička</p> <p>Ján Krstiteľ</p> <p>Isus Christos</p> <p>Vzkriesenie – Pascha</p> <p>Nanebovstúpenie</p> <p>Zoslanie Svätého Ducha</p> <p>chrámový sviatok</p>

Sväté tajiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ oceniť veľkú lásku Spasiteľa k ľudstvu, ✓ vysvetliť ustanovenie svätej tajiny Eucharistie Christom, ✓ vyjadriť, že spoločný život manželov má byť naplnený vzájomnou láskou, ✓ uviesť príklady zo života podľa Desiatich Božích prikázaní, ✓ zúčastniť sa pravidelne na Eucharistii. 	<p>Isus Christos sväté tajiny Eucharistia manželstvo krst pokánie pomazanie myrom Desať Božích prikázaní</p>

Duchovné a telesné zdravie

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť, že duša a telo tvoria jednotu, ✓ uviesť príklady starostlivosti o duševné a fyzické zdravie, ✓ sformulovať, akú úlohu v Cirkvi plnia biskup, kňaz, diakon a veriaci ľud, ✓ naplánovať si svoj konkrétny prínos do cirkevného spoločenstva. 	<p>duša a telo človeka Cirkev, biskup, kňaz, diakon Božia vôľa Božia láska láska k blížnemu</p>

Cirkev ako Telo Isusa Christa

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ sformulovať modlitbu o pomoc k Svätému Duchu, ✓ vysvetliť význam pomazania olejom, ✓ vysvetliť, čo je to vnútorná jednota Cirkvi, ✓ zapamätať si, že len pôsobením Svätého Ducha sa môžeme stať Božími deťmi, ✓ vyjadriť, že prostredie Cirkvi je pre neho prirodzené. 	<p>hierarchia Cirkvi jednota Cirkvi pôsobenie Svätého Ducha osobná Päťdesiatnica</p>

História a súčasnosť Cirkvi vo svete

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ opísať ťažký život prvých kresťanov a ich prenasledovanie, ✓ vysvetliť vznik Cirkvi, ✓ charakterizovať historické patriarcháty, ✓ vymenovať jednotlivé miestne Pravoslávne cirkvi, ✓ definovať iné svetové náboženstvá, ✓ vysvetliť nebezpečenstvo rôznych siekt. 	<p>patriarchát miestna Cirkev judaizmus islam budhizmus sekta</p>

Pravoslávna cirkev v českých krajinách a na Slovensku

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť historické korene Pravoslávia, ✓ zhodnotiť misijnú činnosť svätých Cyrila a Metoda, ✓ uviesť, prečo sv. Rastislav a sv. Gorazd sú svätými Pravoslávnej cirkvi, ✓ vysvetliť nezastupiteľné miesto cirkevnej slovančiny ako liturgického jazyka, ✓ sformulovať organizačnú štruktúru jeho cirkevnej obce, ✓ zúčastniť sa na bohoslužobnom živote jeho cirkevnej obce. 	<p>sv. Rastislav sv. Cyril a Metod sv. Gorazd cyrilo-metodská tradícia cirkevná slovančina cirkevná obec filantropia Cirkvi eparchia</p>

Liturgický rok

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zdôvodniť význam a tradíciu Roždestvenského pôstu, ✓ definovať význam a podstatu sviatku Narodenia Christa a Bohozjavenia, ✓ vysvetliť, že Veľký pôst je príprava na sviatok Paschy Christovej, ✓ zaspievať tropár „Christos voskrese“, ✓ vysvetliť význam sviatku Päťdesiatnice pre veriacich. 	<p>Roždestvenský pôst Narodenie Spasiteľa Teofánia Veľký pôst Pascha Päťdesiatnica tropár, kondak</p>

Isus Christos – cesta, pravda, život

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť pojem originalita ľudskej bytosti, ✓ prejavíť úctu k Bohu, rodine a okoliu, ✓ rozlíšiť dobro od zla v konkrétnych situáciách každodennosti, ✓ aplikovať Desatoro vo svojom živote, ✓ prezentovať zo skúsenosti silu každodennej modlitby, ✓ sformulovať význam a morálnosť evanjeliových blaženstiev, ✓ vysvetliť, že podobenstvá sú pomôckami pre náš život. ✓ aplikovať skúsenosť lásky na svojich blížnych, ✓ upevniť si cirkevnú slovančinu. 	<p>osobnosť človeka život s Bohom modlitba blaženstvá podobenstvá láska a sloboda cirkevná slovančina Desat' Božích prikázaní</p>

Boh mi ukazuje cestu, ktorou mám kráčať

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ popísať somatické i psychické zmeny u dospievajúceho, ✓ rozlíšiť dobré skutky od zlých na pozadí dnešnej doby, ✓ vysvetliť význam Christových slov: „Nakoľko ste to urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste to urobili“, ✓ zdôvodniť význam modlitby pred pokúšaním Satana, ✓ vyjadriť, že za všetko, čo má v živote, vďačí Bohu. 	<p>svedomie pokušenie modlitby tajiny</p>

Boh mi pomáha a usmerňuje ma

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ uvedomiť si, že Boh je pôvodcom všetkého, ✓ vysvetliť pojem „jedno telo a jedna duša“ v živote manželov, ✓ sformulovať, že Božia pravda nám ukazuje cestu a dáva nám skutočnú slobodu, ✓ zhodnotiť zákony spoločnosti, v ktorej žije, ✓ rozlíšiť nebezpečenstvo šovinizmu, nacionalizmu a rasovej neznášanlivosti ako Božej výzvy, ✓ zapamätať si, že najväčší dar, ktorý Boh môže dať rodine, je, keď si vyvolí z rodiny kňaza. 	<p>úcta tolerancia ekológia pravda zákon duchovný život manželstvo povolanie</p>

Moja vd'ačnosť Bohu

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zdôvodniť potrebu jednoty cirkevného a občianskeho spoločenstva, ✓ vysvetliť, že najväčším prejavom lásky nebeského Otca je Jeho Jednorodný Syn, Spasiteľ sveta, ✓ sformulovať pravdu, že kto uverí a žije podľa Isusa Christa, má život večný, ✓ ovládať cirkevnú slovančinu. 	<p>Božia láska dar večného života jednota spoločenstiev</p>

Rodina – základná bunka spoločnosti a Cirkvi

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť komplementaritu medzi mužom a ženou, ✓ zdôvodniť význam rodiny pre jednotlivca a ľudské spoločenstvo, ✓ opísať základnú štruktúru tajiny manželstva, ✓ opísať svoje postavenie v rodine, ✓ aplikovať skúsenosť lásky z rodiny na Božie stvorenie. 	<p>muž žena prít'ažlivosť manželstvo rodina</p>

Vzťah k vlastnej osobe a okolitému svetu

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ definovať svoje miesto na tomto svete a v spoločnosti, ✓ charakterizovať svoje vzory, ✓ vysvetliť, že jeho city, pudy a vášne majú byť pod kontrolou rozumu, ✓ charakterizovať zodpovednosť pre Bohom, Cirkvou a spoločnosťou za svoje konanie, ✓ vysvetliť, že zdravie a láska sú veľkým Božím darom. 	<p>vzor</p> <p>charakter</p> <p>pud</p> <p>city</p> <p>vášeň</p>

Vzťah k okolitému svetu

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť, že všetko živé a neživé má na svete svoje miesto, ✓ porovnať biblický a vedecký pohľad na stvorenie sveta, ✓ vyjadriť, že človek i svet okolo je dielom veľkej Božej lásky, ✓ naplánovať si ochranu okolitej prírody. 	<p>stvorenie</p> <p>veda a viera</p> <p>evolučná teória</p> <p>ekológia</p>

Vzťah k Bohu a k Cirkvi

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť jednotlivé časti modlitby Otče náš, ✓ vysvetliť starozákonné proroctvá o Christovi, ✓ charakterizovať pojmy Evanjelium, pokánie, Božie kráľovstvo, ✓ definovať pôsobenie Svätého Ducha, ✓ rozlíšiť Boží hlas od hlasov tohto sveta, ✓ opísať základy viery v Cirkev a večný život. 	<p>Mesiáš</p> <p>Trojediný Boh</p> <p>večnosť</p>

Morálne hodnoty

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ opísať svoje vzory a ideály, ✓ vysvetliť, že Božie zákony chránia človeka pred závislosťou každého druhu a vedú ho ku skutočnej slobode, ✓ aplikovať možnosti súčasnej vedy na ochranu života, ✓ vysvetliť závažnosť vyrieknutých slov a ich dôsledky, ✓ rozlíšiť nebezpečenstvo rôznych siekt, kultov a ich spôsoby manipulácie s človekom, ✓ sformulovať morálne a duchovné hodnoty, ktoré získal na hodinách náboženskej výchovy. 	<ul style="list-style-type: none"> životný štýl závislosť sexualita sekty a kulty morálna hodnota duchovná hodnota

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PRE 5. – 8. ROČNÍK

Isus Christos – náš Spasiteľ

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ popísať dejiny Izraela od staroveku po súčasnosť, ✓ vysvetliť ako a kedy sa Boh zjavuje v dejinách, ✓ uviesť príklady na stav ľudstva pred narodením Spasiteľa, ✓ objasniť, prečo prichádza Spasiteľ zachrániť ľudstvo, ✓ precítiť modlitbu ako osobné stretnutie s Bohom. 	<p>Izrael a jeho dejiny vyvolený národ Starý zákon Zmluva Boh, Spasiteľ modlitba</p>

Boh prichádza k človeku

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť, prečo Bohorodička je vzorom poslušnosti a pokory, ✓ popísať ako prebiehalo Zvestovanie radostí o počatí, ✓ objasniť úlohu Jana Krstiteľa ako zvestovateľa radostnej zvesti, ✓ vysvetliť význam sviatku Bohozjavenia, ✓ objasniť význam slova pokušenie a jeho súčasné podoby, ✓ popísať povolanie a úlohu Christových učeníkov, ✓ objasniť, prečo Boh poslal svojho Syna ľudstvu. 	<p>Bohorodička Nepoškvrnenosť Zvestovanie Ján Krstiteľ Božia láska učeníci Evanjelium podľa Matúša Krst</p>

	Svätá Trojica
--	---------------

Nasledovať Isusa Christa

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť symboliku svetla v tajomstve krstu, ✓ objasniť symboliku chleba a vína v tajomstve Eucharistie, ✓ porozprávať o Podobenstve o stratenej ovci a mánotratnom synovi, ✓ zdôvodniť Božiu lásku a prozreteľnosť, ✓ vysvetliť slová Isusa Christa : Ja som cesta, pravda a život, ✓ objasniť význam slov: Ja som vzkriesenie a život, ✓ vyjadriť základné zásady pre život v Božom kráľovstve, ✓ objasniť, ako si máme ctiť chorých a starších ľudí. 	<p>Eucharistia</p> <p>Evanjelium podľa Jána</p> <p>Podobenstvá</p> <p>manželstvo</p> <p>kňazstvo</p> <p>mnišstvo</p> <p>vzkriesenie Lazára</p> <p>úcta k ľuďom</p> <p>pravidelná modlitba</p>

Naša viera

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ rozširovať Isusovo posolstvo, ✓ vysvetliť, prečo sv. Evanjelium je knižnica v jednej knihe, ✓ naučiť sa naspamäť a porozumieť Symbolu viery, ✓ objasniť prvú časť Symbolu viery, pochopiť, kto je Boh Otec, ✓ vysvetliť strednú časť Symbolu viery, upevniť si vedomosti o Božom Synovi, ✓ vyjadriť, že Svätý Duch vytvára spoločenstvo Cirkvi, ✓ vysvetliť denný, týždenný a ročný bohoslužobný cyklus, ✓ popísať pohyblivé a nepohyblivé sviatky. 	<p>Nový Zákon</p> <p>Sväté Evanjeliá</p> <p>Evanjelisti</p> <p>Symbol viery</p> <p>Svätá Trojica</p> <p>Cirkevné sviatky</p> <p>Chrámový sviatok</p> <p>Bohoslužby</p> <p>Modlitba „Otče náš...“</p>

Vznik Christovho spoločenstva

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť, prečo Svätý Duch vytvára cirkevné spoločenstvo, ✓ zdôvodniť Cirkev ako Telo Christovo, ✓ uviesť základné informácie o ekumenickom hnutí ✓ objasniť starostlivosť Cirkvi o svojich veriacich, ✓ popísať cirkevnú organizáciu a štruktúru, ✓ vysvetliť, aká je misijná úloha Cirkvi, ✓ zdôvodniť, prečo je Cirkev súčasťou sveta. 	<p>Cirkev ekumenizmus tolerancia angažovanosť veriacich filantropia Eucharistické zhromaždenie sv. apoštol Pavol sv. Cyril a Metod misia</p>

Základ viery Cirkvi

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ uvedomiť si, že každý dostáva dary Svätého Ducha, ✓ pochopiť, že vrcholom všetkých chariziem je láska, ✓ vysvetliť Pavlove misijné cesty, ✓ zdôvodniť veľkú duchovnú a morálnu hodnotu pastierskych listov, ✓ objasniť, ako apoštol Peter povzbudzoval kresťanov v láske k Bohu, ✓ zdôvodniť, že kto uverí v Christa, bude spasený, ✓ vysvetliť, že človek je pominuteľný na rozdiel od Boha, ✓ uvedomiť si, že príde čas Božieho súdu. 	<p>Pavlove listy Solúnčanom Pavlove listy Korint'anom Druhá Pavlova misijná cesta Listy z väzenia Pastierske listy Petrove listy Jánove spisy a listy Jakubov a Júdov list Boží súd</p>

Pravoslávna cirkev vo svete

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť šírenie kresťanstva a prenasledovanie prvých kresťanov, ✓ popísať Cirkev v Svätej zemi, Afrike a južnej Európe ✓ zistiť informácie o pravoslávnej cirkvi v Srbsku, Bulharsku a Rumunsku, ✓ charakterizovať pravoslávnu cirkev v Rusku a východnej Európe, ✓ získať informácie o ostatných pravoslávnych cirkvách vo svete. 	<p>Rímska ríša kresťanstvo Svätá zem Jeruzalem pútnické miesta svätci Jedna, svätá, všeobecná a apoštolská Cirkev</p>

Pravoslávna cirkev v českých krajinách a na Slovensku

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ objasniť prenikanie kresťanstva na Veľkú Moravu, ✓ vysvetliť autokefalitu Cirkvi a úionistické hnutie, ✓ popísať obnovu pravoslávia na našom území, ✓ porozprávať o významných svätoch a osobnostiach našej Cirkvi, ✓ vysvetliť kánonickú jednotu a organizačnú štruktúru našej Cirkvi, ✓ objasniť jednotu duchovných a veriacich v Cirkvi. 	<p>sv. Rastislav sv. Cyril a Metod sv. Gorazd autokefalita únia svätci a cirkevné osobnosti jednota Cirkvi</p>

Morálne a duchovné hodnoty človeka

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ objasniť súčasný životný štýl mladého človeka, ✓ porozprávať o negatívnom vplyve masmédií, internetu a reklám na mladého človeka, ✓ objasniť lásku dvoch ľudí a sexualitu, ✓ vysvetliť zmysluplnosť kresťanského života, ✓ vysvetliť nebezpečenstvo siekt a kultov, ✓ objasniť ostatné pozitívne a negatívne javy súčasnej spoločnosti. 	<p>životný štýl</p> <p>morálne a duchovné hodnoty</p> <p>láska a sexualita</p> <p>hodnota života</p> <p>Boží dar</p> <p>pozitívne a negatívne javy</p> <p>konzumná spoločnosť</p> <p>sekty a kulty</p> <p>spása človeka</p>